

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
KÜLTÜR SANAT BÜROSU

2025 KÜLTÜR - SANAT HAK İHLALLERİ RAPORU

2025 yılı iktidarın halkın özgür, eşit ve refah içinde yaşama hakkını sistematik biçimde aşındırdığı, toplumu gerici politikalar doğrultusunda yeniden şekillendirme iradesini açıkça ortaya koyduğu bir dönem olmuştur. İktidar, karşısındaki hiçbir toplumsal gücü tanımadığını ve yasal sınırları gözetmediğini bir kez daha göstermiştir.

“Aile Yılı” adıyla ilan edilen bu dönem, fiilen bir Sansür ve Baskı Yılı’na dönüşmüş; sivil toplum kuruluşlarından üniversitelere, bağımsız kültür-sanat üretimlerinden kamusal etkinliklere kadar geniş bir alanda hak ihlalleri yaygınlaşmıştır. Ekrem İmamoğlu’nun tutuklanmasının ardından toplumsal tepkinin önüne geçmek amacıyla kültür ve sanat alanı hedef alınmış; ifade özgürlüğü ve barışçıl protesto hakkı, boykot gibi meşru demokratik araçlar kriminalize edilerek baskı altına alınmıştır.

2025 yılı, cezanın ve yasadışılığın olağanlaştırıldığı, devletin temel sorumluluklarını yerine getirmekten uzaklaşarak yurttaşların hak ve taleplerini görmezden geldiği bir yıl olarak kayda geçmiştir.

• OCAK •

- Mithat Alam’ın 1999 yılında Boğaziçi Üniversitesi Vakfı (BÜVAK) ile yaptığı “şartlı bağış” sözleşmesi, Ağustos 2023’te atanmış rektörlük tarafından tek taraflı olarak feshedildi. Bu karar doğrultusunda, Boğaziçi Üniversitesi bünyesinde 2000 yılında kurulan Mithat Alam Film Merkezi 23 yılın ardından kampüs dışına taşındı.

- Elazığ Devlet Tiyatrosu’nda sahnelenmesi planlanan Evlilik Komedisi adlı oyun, Hüda-Par ve Yeniden Refah Partisi’ne bağlı gruplar tarafından hedef gösterildi.

- Yönetmen Kazım Öz, Zer filmi gerekçe gösterilerek İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından açılan soruşturma kapsamında 22 Ocak’ta gözaltına alındı; savcılık ifadesinin ardından serbest bırakıldı.

- Müzisyen Kasım Taşdoğan’a, 2023 yılında seslendirdiği “Serhildan Jiyan e”, “Ronahî-Berîvan” ve “Hatın” adlı şarkılar nedeniyle “örgüt propagandası yapmak” iddiasıyla 30 ay hapis cezası verildi.

- Diyarbakır’ın Kayapınar ilçesinde bulunan Kürt Edebiyatçılar Derneği’nin binasına 18 Ocak’ta polis baskını düzenlendi. 150 kitap ile 1500 gazeteye el kondu; derneğin kilidi değiştirilerek anahtarı mahalle muhtarına bırakıldı. Dernek yöneticilerine baskınla ilgili bilgilendirme yapılmadı.

- Dizi ve sinema sektöründe tekelleşme iddiaları kamuoyunda tartışma konusu edildi; çeşitli sendikalar ve meslek birlikleri açıklamalar yaptı.

- Menajer Ayşe Barım, Gezi Parkı eylemlerinin planlayıcılarından biri olduğu iddiasıyla yürütülen soruşturma kapsamında, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs” suçlamasıyla 24 Ocak’ta gözaltına alınan tutuklandı. Ayşe Barım hakkında yürütülen soruşturma kapsamında, oyuncular Halit Ergenç, Dolunay Soyser, Mehmet Günsür, Bergüzar Korel, Ceyda Düvenci, Nejat İşler, Nehir Erdoğan ve Rıza Kocaoğlu ifade verdi.

• ŞUBAT •

• Oyuncu Melisa Sözen, 2017 yılında yayınlanan Fransız yapımı Le Bureau des Légendes dizisinin üçüncü sezonunda YPJ üyesi bir kadını canlandırdığı gerekçesiyle ifadeye çağrıldı.

• Danıştay 4. Dairesi, pandemi önlemleri kapsamında ülke genelinde müzik yayını yasağını gece 01.00'e uzatan İçişleri Bakanlığı genelgesinin yürütmesini durdurdu. Kararda, Çevre Kanunu ve ilgili yönetmeliklerde ülke genelinde müzik yayını süresinin belirlenmesine ilişkin bir düzenleme bulunmadığı ve İçişleri Bakanlığının bu yönde bir yetkisinin olmadığı tespiti yer aldı.

• Daha önce Zer filmi Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından sansüre uğrayan yönetmen Kazım Öz'ün, bir iktidar partisi adayının belediye başkanlığını kazanmasıyla başlayan rant kavgasını konu alan komedi filmi Oy'una Geldik Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yasaklandı.

• Halkların Demokratik Kongresi'ne (HDK) yönelik İstanbul merkezli soruşturma kapsamında yazar ve senarist Ayşe Bengi Çelik 21 Şubat'ta tutuklandı.

• KaosGL.org Genel Yayın Yönetmeni Yıldız Tar, HDK hakkında yürütülen soruşturma kapsamında 21 Şubat'ta tutuklandı.

• Balıkesir'in Ayvalık ilçesinde çıkan yangın sonucunda, kent merkezinde bulunan Destek Tasarım Akademisi ve Fabrika Ayvalık sanat merkezleri ağır hasar gördü.

• Katıldığı bir etkinlikte seslendirdiği Koçgiri ezgisi nedeniyle hakkında "örgüt propagandası yapmak" iddiasıyla dava açılan sanatçı Cihan Çelik'e 1 yıl 3 ay hapis cezası verildi, mahkeme hükmün açıklanmasını geri bıraktı.

• MART •

• İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma kapsamında yazarlar Mevlüt Aykoç, Sami Tan ve Ronayi Önen, 2010 yılında yayımlanan bandrollü Kürtçe eğitim kitabı Hinker gerekçe gösterilerek gözaltına alındı.

• Menajer Ayşe Barım hakkında yürütülen Gezi soruşturmasında "tanık" olarak ifade veren oyuncular Halit Ergenç ve Rıza Kocaoğlu hakkında "yalan tanıklık" iddiasıyla iddianame düzenlendi.

• İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) tarafından 11-22 Nisan 2025 tarihlerinde düzenlenecek olan 44. İstanbul Film Festivali'nin programında, 2014 yılından bu yana yer alan ve kuir filmleri bir araya getiren "Neredesin Aşkı?" bölümüne yer verilmedi.

• Sosyal medya paylaşımları ve YouTube videosundaki ifadeleri gerekçe gösterilerek gözaltına alınan yönetmen İlker Canikligil tutuklandı.

• İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda ek ders veren 50 öğretim görevlisinin işine son verilmesinin ardından, Konservatuvar müdürü Prof. Dr. Şebnem Ünal istifa etti.

- Genel Müdürlüğünü Tamer Karadağlı'nın yürüttüğü Devlet Tiyatroları, 2 Nisan'dan sonraki oyun biletlerini zamlı fiyatlarla satışa sundu. En düşük zam oranı yüzde 71, en yüksek zam oranı yüzde 371 olarak açıklandı.

- Bağımsız kültür yayıncısı Vesaire'nin internet sitesine ve X hesabına erişim engeli getirildi.

- 27 Mart Dünya Tiyatro Günü'nde genç tiyatrocu İldeniz Emre Fırlalı tutuklandı.

- Yayınevi emekçisi ve editör Kürşad Kızıltuğ tutuklandı.

• NİSAN •

- TRT'nin Teşkilat dizisinde rol alan oyuncu Aybüke Pusat, boykot çağrısı yapması gerekçesiyle dizinin kadrosundan çıkarıldı.

- Aralarında Oyuncular Sendikası Yönetim Kurulu Üyesi ve Türkiye İşçi Partisi üyesi Cem Yiğit Üzümoğlu'nun da bulunduğu 16 kişi hakkında, boykot paylaşımları gerekçesiyle gözaltı kararı verildi.

- Sanatçı Sevinç Eratalay, kendi şarkısını paylaştığı gerekçesiyle evine yapılan şafak baskınıyla gözaltına alındı.

- Fotoğraf sanatçısı, mimar ve araştırmacı Murat Germen, "halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik etme" suçlamasıyla gözaltına alındı.

- Gezi Direnişi sırasında Taksim'de verdiği konserle tanınan piyanist Davide Martello'nun piyanosuna, Kadıköy Mehmet Ayvalıtış Meydanı'nda vereceği resital öncesinde el kondu ve Martello sınır dışı edildi.

- İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun tutuklanmasının ardından yapılan boykot çağrılarına ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında, boykota destek veren Oyuncular Sendikası Yönetim Kurulu Üyesi Cem Yiğit Üzümoğlu gözaltına alındı; Aybüke Pusat, Boran Kuzum, Furkan Andıç, Eray Ertüren ve Başak Gümölcinelioğlu dizi projelerinden çıkarıldı; Rojda Demirer ve Alican Yücesoy'un X hesaplarına erişim engeli getirildi.

- Antalya Kültürel Miras Derneği (ANKA), yıkılması gündemde olan Antalya Arkeoloji Müzesi'nin kültür varlığı olarak tescillenmesi ve özgün projesine uygun biçimde restore edilmesi amacıyla 27 Mart ve 7 Nisan 2025 tarihlerinde Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na başvuruda bulundu. Kurul, Nisan ayındaki toplantısında müzenin kültür varlığı olarak tescile değer bulunmadığına karar verdi.

- Şakir Paşa ve Ailesi dizisinin setinde çıkan yangında yapım amiri Serkan Sükyan dumandan etkilendi, ardından geçirdiği kalp krizi sonucu hayatını kaybetti.

- CHP'nin boykot çağrısına destek verdiği gerekçesiyle TRT kadrosundan çıkarılan Aybüke Pusat'ın rol aldığı Chaplin adlı tiyatro oyununun da iptal edildiği ortaya çıktı. Organizasyon tarafından yapılan açıklamada oyunun "talep doğrultusunda iptal edildiği" belirtildi.

- İBB davası kapsamında Kültür AŞ Genel Müdürü Murat Abbas, etkin pişmanlıktan yararlanarak tahliye edildi.
- “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla yargılanan oyuncu İlyas Salman, 11 ay 20 gün hapis cezasına mahkûm edildi, cezası 7 bin TL adli para cezasına çevrildi.
- Ağustos ayında düzenlenen What A Fest’te çalışan yaklaşık 120 kişinin, aradan 8 ay geçmesine rağmen ücretlerinin ödenmediği öne sürüldü; çalışanlar organizatörlere ulaşamadıklarını belirtti.

• MAYIS •

- Grup Yorum’un 2006-2024 yılları arasında YouTube’da 56 farklı kanalda yayımlanan ve toplamda 205 milyon kez izlenen en az 454 videosu, “milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması” gerekçesiyle erişime engellendi ve YouTube tarafından Türkiye’de görünmez kılındı. Ardından Spotify ve Apple Music üzerinden de erişim engeli getirildi. Her iki platformdan çok sayıda parça kaldırıldı.
- Bulutsuzluk Özlemi, Boğaziçi Üniversitesi’nde vermeyi planladığı konserin kayyum rektörlük tarafından reddedildiğini duyurdu.
- Gezi Direnişi temalı sokak sergisi polis saldırısıyla karşılaştı. 17 esere el kondu. Konulan eserler arasında gökkuşağı ve Gezi’ye ait fotoğraflar yer almıştı.
- Özgür Üniversite Hareketi tarafından cezaevinde tutuklu bulunan öğrencilere dikkat çekmek amacıyla düzenlenen bahar şenliğinde sahnede “Zıplamayan Tayyipçi” sloganı attıran sanatçı Cem Akarsu, “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla tutuklandı.
- Esaretten Cesarete Film Festivali’nin ödül töreninde, Kurtlar filmiyle aldığı “En İyi Film” ödülünü tutuklu öğrencilere, F ve Kuyu tipi hapishanelerde direnenlere ve sansüre uğrayan Grup Yorum’a ithaf eden yönetmen Ecre Begüm Bayrak, aynı zamanda TRT spikeri olan tören sunucusu tarafından hedef gösterilerek sözlü ve fiziksel saldırıya uğradı.
- Gezi Parkı soruşturması kapsamında “tanık” olarak ifade veren oyuncular Halit Ergenç ve Rıza Kocaoğlu hâkim karşısına çıktı, duruşma ertelendi.
- Bitlis’te düzenlenen Gençlik Festivali ve Kitap Fuarı’na katılmak isteyen beş Kürt yazarın ismi Valilik onay listesinde yer almadı. Raci Uğurlu, Bedirhan Epözdemir, Uğur Yılmaz, Yasemin Elban ve Hamza Özkan’ın başvurularına rağmen Valilik engelleme kararına ilişkin herhangi bir açıklama yapmadı.
- Yasmin Levy’nin İstanbul’da düzenlenecek konseri, sosyal medyada yaşanan tartışmaların ardından iptal edildi. Yapılan açıklamada iptalin sanatçının bilgisi ve isteği dışında gerçekleştiği belirtildi.
- Aylardır ziyarete kapalı olan Didim Apollon Tapınağı’ndaki çevre düzenlemesi çalışmalarında beton ve demir çitler kullanılmasının, 2600 yıllık tarihi dokuya zarar verdiği öğrenildi.
- Sırrı Süreyya Önder ve Muharrem Gülmez’in yönettiği Beynelmillel (2006) filmi, Kocaeli Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi’nde yasaklandı.

• HAZİRAN •

- 2025 yazında antik kentlerde konser düzenleyen organizasyon şirketlerinin Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından arandığı, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'na destek veren Yalın, Hadise, Sertab Erener, Melike Şahin, Mabel Matiz, Melek Mosso ve Cem Adrian'ın konser programlarından çıkarılmasının istendiği iddia edildi.
- Iğdır Üniversitesi'nde mezuniyet töreninde sahne alması planlanan Aleyna Tilki'nin konseri, üniversite yönetimi tarafından iptal edildi.
- Yayıncılar Telif Hakları ve Lisanslama Meslek Birliği, kitap üretiminin 2025 yılının ilk beş ayında, geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 12 oranında küçüldüğünü açıkladı.
- İstanbul Valiliği, halkın yoğun olarak bulunduğu açık alanlarda kişisel müzik yayını yapanlara idari para cezası uygulanacağını duyurdu.
- Sanat Fabrika tarafından gerçekleştirilen anket çalışmasında, sahne sanatlarında çalışanların ekonomik ve sosyal güvenceden yoksun olduğu tespit edildi. Anket sonuçlarına göre katılımcıların yüzde 73,3'ü herhangi bir destek ağına erişiminin olmadığını, yalnızca yüzde 4,4'ü mevcut bir yapıdan yararlanabildiğini belirtti.
- 6 Şubat depremlerini Hatay'daki tanıklıklarla aktaran Beton Sizin, Vatan Bizim (2025) belgeselinin X (Twitter) hesabına erişim engeli getirildi.
- Madımak Katliamı'nın yıldönümünden hemen önce LeMan dergisinde yayımlanan bir karikatür hedef gösterildi. Karikatür gerekçe gösterilerek İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından "dini değerleri aşağılama" iddiasıyla soruşturma başlatıldı; derginin dört çalışanı tutuklandı; ilgili sayı toplatıldı ve derginin internet sitesiyle sosyal medya hesaplarına erişim engeli getirildi.

• TEMMUZ •

- Yurttaşların günlerdir süren tepkilerine rağmen Antalya Arkeoloji Müzesi, depreme dayanıksız olduğu ve artan depolama ihtiyacı gerekçeleriyle kapatıldı.
- İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, yalnızca boykot çağrısı yaptıkları gerekçesiyle aralarında Oyuncular Sendikası Yönetim Kurulu Üyesi ve Türkiye İşçi Partisi üyesi Cem Yiğit Üzümoğlu, Türkiye İşçi Partisi üyesi Bekir Arslan ve çeşitli sosyal medya kullanıcılarının da bulunduğu 21 kişi hakkında 7 yıl 6 aya kadar hapis cezası talebiyle iddianame düzenledi.
- Rekabet Kurumu, Spotify hakkında inceleme başlattı.
- Kamuoyunda "işgal yasası" olarak adlandırılan ve maden faaliyetlerine yönelik süper izinler içeren torba kanun teklifi Meclis Genel Kurulu'nda görüşülmeye başlandı. Düzenleme zeytinlikleri ve arkeolojik alanları da olumsuz etkilemekte.
- Ankara'da 1960 yılında açılan ve kentin kültürel hafızasında önemli bir yere sahip olan Kızılırmak Sineması yıkıldı.

• AĞUSTOS •

• Yıllardır ülkenin dört bir yanından binlerce genci buluşturan Zeytinli Rock Festivali, Sarıyer Kaymakamlığı'nın başvurusu üzerine, üst mahkeme kararına rağmen İstanbul Bölge İdare Mahkemesi tarafından yasaklandı.

• Yapımcısı "İmamoğlu Operasyonları" nedeniyle tutuklanan İncir Reçeli 3 filmi yarım kaldı.

• Türkiye'de en çok kullanılan dijital müzik platformlarından Spotify, peş peşe gelen şikâyetler sonrasında Türkiye'deki editörleri hakkında soruşturma başlattı.

• Türkiye'de sinema ve televizyon alanında üretim yapan emekçiler ile sinema sektörü paydaşları, Gazze'de süren soykırıma karşı uluslararası dayanışmayı büyütme çağrısında bulundu; açık mektupla çevrimiçi sinema platformu MUBI'yi, İsrail ordusuna yapay zekâ entegrasyonu sağlayan savunma teknolojisi girişimi Kela ile ekonomik bağlarını kesmeye davet etti.

• Müjdat Gezen'e, bir yıl önceki programında kullandığı cümleler gerekçe gösterilerek "halkı kin ve düşmanlığa sevk etmek" iddiasıyla soruşturma açıldı.

• Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, Spotify ile gerçekleştirilen toplantıya ilişkin sosyal medya hesabından açıklama yaptı; toplantıda Türkiye'nin müzik ekosistemine yönelik adımlar ele alındığını ve Spotify'nın 2026'da İstanbul'da ofis açacağını duyurdu.

• Türkiye'de kadın ve LGBTİ+'ların ifşalarıyla başlayan süreç, kısa sürede sektörün farklı alanlarına yayıldı. Fotoğraf, sinema, oyunculuk, editörlük ve komedi gibi alanlarda çok sayıda kişi hakkında taciz ve istismar iddiaları gündeme geldi; bu süreçte dayanışma çağrıları yükseldi ve kültür-sanat kurumları, sendikalar ile kadın ve LGBTİ+ örgütlerinin dahil olduğu kolektif bir hareketlenme başladı. Kurumlardan faillerle ilişkilerin kesilmesi talep edildi.

• İzmir'de 9 özel tiyatronun binaları, prova çalışmaları gerekçe gösterilerek "Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bir eğitim faaliyeti olabileceği" şüphesiyle mühürlendi.

• EYLÜL •

• Erzurum Büyükşehir Belediyesi, grubun sahne kıyafetlerini "uygun bulmadığı" gerekçesiyle Manifest konserini iptal etti.

• Küçükçiftlik Park konserinden sonra, "hayasızca hareketler" suçlamasıyla Manifest grubu hakkında soruşturma başlatıldı. Üyeler serbest bırakılırken konser görüntülerine erişim engeli getirildi.

• Diyarbakır'ın Sur ilçesinde 2015-2016 yıllarında ilan edilen sokağa çıkma yasaklarından sonra yaşanan yıkımı anlatan ve fragmanı yayımlanan Bîra Sûrê (Sur'un Hafızası) belgeselinin Instagram hesabına erişim engeli getirildi.

• Ay Yapım'ın Aile (2023-2024) dizisinde Kıvanç Tatlıtuğ'un dublörlüğünü yapan Mehmet Tan, sahne arkası görüntülerini sosyal medyada paylaştıktan sonra çalıştığı yapım şirketi tarafından işten çıkarıldı.

- İstanbul'da şarkı sözleri ve tasarımlarında dini değerlere hakaret ettikleri iddia edilen rock grubu Sarinvomit'e yönelik soruşturmada gözaltına alınan 5 grup üyesi çıkarıldıkları mahkemece tutuklandı.

- RTÜK, Show TV'de yayımlanan Kızılıcak Şerbeti dizisi hakkında soruşturma başlattı. RTÜK Başkanı açıklamasında "Aile Yılı"na atıf yaptı. İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı'nın başlattığı soruşturma kapsamında gözaltına alınan Kızılıcak Şerbeti dizisinin senaristi Merve Göntem adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

- RTÜK, "2025 Aile Yılı" kapsamında dijital platformlara yönelik baskılarını artırarak Netflix, Disney+, Prime Video, HBO Max ve MUBI platformlarında yayınlanan beş ayrı yapım için "milli ve manevi değerlere aykırılık" gerekçesiyle üst sınırdan ceza verdi.

- Yıldız Teknik Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren en az 11 kulüp ve topluluk kapatıldı ya da bir yarıyıl pasife alındı. 1988 yılında Sinema Kolu olarak kurulan, bugünkü adıyla YTÜ Sinema Kulübü de kapatılan kulüpler arasında yer aldı.

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Mabel Matiz'in "Perperişan" adlı şarkısı hakkında, 5651 sayılı Kanun kapsamında "kamu düzeni ve genel sağlığa aykırılık" gerekçesiyle erişim engeli talebiyle Ankara Nöbetçi Sulh Ceza Hakimliği'ne başvurdu.

- Soğuk Savaş programında yapılan bir şakanın bağlamından kopararak sosyal medyaya servis edilmesi nedeniyle Boğaç Soydemir ve Enes Akgündüz tutuklandı.

- Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'ndeki 12 öğretim görevlisinin işine Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Tamer Karadağlı'nın şikâyeti üzerine son verildi.

- LGBTİ+ dostu Obiçim Yayınları'nın kitapları, "içerik" gerekçesiyle D&R ve tedarikçisi Prefix tarafından reddedildi. Benzer şekilde kitapyardu.com da kitapları sistemine eklemedi.

• EKİM •

- Faily meçhul cinayetler, köy boşaltmaları ve dil yasaklarını konu alan Dağlardan Başka Tanık Yok filminin galaları peş peşe iptal edildi. İstanbul'daki Atlas Sineması ve Ankara'daki Büyülü Fener Sineması galaları engellendi.

- Yönetmen Necmettin Sancak'ın ilk uzun metraj filmi Ayşe'nin vizyonu, yönetmenin Küresel Sumud Filosu'na katılma kararı yüzünden askıya alındı.

- 13-21 Kasım tarihleri arasında gerçekleşecek 36. Ankara Film Festivali, sansür iddiasıyla gündeme geldi. Orhan Eskiköy'ün filmleri İki Dil Bir Bavul (2008) ve Babamın Sesi (Dengê Bavê Min, 2012) ile son filmi Ev, Ulusal Uzun Film Yarışması yönetmeliğine aykırı olduğu belirtilerek festival programına dahil edilmedi.

- Kocaeli Kitap Fuarı'na bazı yayınevleri davet edilmedi; yayınevleri, belediyenin siyasi tercihleri nedeniyle çağrılmadıklarını belirtti.

- Tiyatro sanatçısı Muharrem Uğurlu'nun sahneleyeceği Quasimodo-Notre Dame'ın Kamburu adlı oyun, bütün izinleri alınmış olmasına rağmen, Ağrı Valiliği tarafından "uygun bulunmadığı" gerekçesiyle ve "Sahne müsait değil" denerek engellendi.

• Mardin'deki inşaatlarda şehrin simgesi Mardin taşı yerine bölgenin dokusuna uygun olmayan malzeme kullanıldığı, bunun kentin kültürel kimliğine zarar verdiği belirtildi.

• Afife Ödülleri'nde Tamer Karadağlı'ya teşekkür edilmesi protesto edildi; olay, kamu tiyatroları ile bağımsız tiyatroların aynı kategoride ödüllendirilmesine yönelik tartışmaları yeniden alevlendirdi.

• 6 Şubat depremlerinde büyük yıkım yaşayan Hatay'da, tescilli ve tarihi yapıların korunmasına ilişkin tartışmalar sürüyor; bazı yapılar yıkılırken restorasyon süreçlerinin özgün dokuya zarar verecek biçimde yürütüldüğü belirtildi.

• TBMM'de görüşülen Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Teklifi, belediyelere ait kültür ve tarihi alanların yönetimini merkezi idareye devretmeyi amaçlıyor. Teklif, geçmişte vakıf kökenli olup şu anda kamu kurumlarının mülkiyetinde bulunan taşınmazların Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne bağlı mazbut vakıflara devredilmesini öngörüyor.

• Kanal D'de yayınlanan Güller ve Günahlar dizisinin setinde, ücretleri ödenmeyen çalışanlar iş durdurdu. Sine-Sen, yapımcı NGM'nin tutumunun yasaya aykırı olduğunu açıkladı. Yapımcı, eyleme katılan 4 çalışanı "istifa etmiş sayarak" işten çıkardı.

• Gazeteci, belgeselci ve aktivist Hakan Tosun, 10 Ekim'i 11 Ekim'e bağlayan gece evine dönerken sokakta şiddetli biçimde darp edildi. Yoğun bakımda tedavi sırasında beyin ölümü gerçekleşen Hakan Tosun 13 Ekim'de yaşamını yitirdi.

• KASIM •

• Yazar Yavuz Ekinci, Ağustos 2014'te yayımlanan Rüyası Bölünenler adlı romanı gerekçe gösterilerek "örgüt propagandası yapmak" (TMK 7/2) suçlamasıyla yargılandığı dava nedeniyle İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesinde yeniden hâkim karşısına çıktı. Duruşmayı Norveç PEN ve Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği (MLSA) gözlemcileri takip etti. Duruşmada esas hakkındaki mütalaasını sunan savcı, davanın zaman aşımından düşürülmesini talep etti. Yavuz Ekinci beraat istedi. Dava zaman aşımı nedeniyle düştü.

• Aralarında sinema dernekleri, tiyatro toplulukları, gazetecilik inisiyatifleri ve sendikaların bulunduğu 44 kültür-sanat kurumu, ayrımcı 11. Yargı Paketi'ne karşı ortak açıklama yayımladı. Açıklamada, paketin "genel ahlak" ve "biyolojik cinsiyet" gibi muğlak ifadelerle LGBTİ+ ile ifade ve sanat özgürlüğünü hedef aldığı vurgulandı.

• Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü harcama kalemlerinde Tamer Karadağlı döneminde yaşanan artış dikkat çekti. 2023'te 34,7 milyon TL olan yolluk gideri, 2024'te 127,8 milyon TL'ye yükseldi. 2025 yılı için 55 milyon 520 bin TL yolluk ödeneği ayrılan kurum, Ocak-Haziran 2025 döneminde 84 milyon 927 bin TL harcayarak ödeneğini aştı.

• Usta sanatçı Bilge Şen, Altın Portakal Film Festivali'nde yaptığı konuşmada, "Devlet bana o kadar az maaş veriyor ki, yoksulluk sınırının altındayım" sözleriyle dikkat çekti.

• 28 Kasım'da kaybolan stedicam operatörü Ömer Belli'nin arama çalışmaları devam ediyor. Boğaz Köprüsü'nden (15 Temmuz Şehitler Köprüsü) atladığı bildirilen Belli'nin akıbeti bilinmezliğini koruyor; meslektaşları, arama-kurtarma çalışmalarının hızlandırılmasını talep etti.

- İran rejimi tarafından düzenlenen Fecr Film Festivali, “Türkiye-İran Kültür Yılı” çerçevesinde Türkiye sinemasına ayrılmış bölüm hazırladı ve Nuri Bilge Ceylan’ı özel konuk olarak duyurdu. Ceylan’ın daveti kabul etmesi, İran’daki baskı ortamı nedeniyle sürgünde yaşayan sinemacılar tarafından tepkiyle karşılandı.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı’na başvuran 21 özel tiyatronun dosyaları, resmi değerlendirme kuruluna ulaşmadan elendi. Tiyatrolar sürecin şeffaf ve adil yürütülmesini talep ediyor.

• ARALIK •

- Anayasa Mahkemesi, Halkevleri’nin 2020’de Mamak’ta düzenlemek istediği müzik dinletisine getirilen yasağın “hak ihlali” olduğuna hükmetti.

- Özel tiyatrolar, fahiş kira bedelleri, sürekli artan vergi yükü, seyirci sayısındaki düşüş ve oyuncu yevmiyelerini ödeme güçlüğü gibi sorunlarla karşı karşıya. Bu duruma dikkat çekmek amacıyla Tiyatromuz Yaşasın İnisiyatifi, kamuya ait sahneler için erişilebilir ve makul ücretlendirme politikaları talep eden bir imza kampanyası başlattı.

- Van’daki tarihi Tekel binası, Van Büyükşehir Belediyesi kayyumu tarafından Dışişleri Bakanlığı Temsilciliği’ne tahsis edildi. Tarihi yapının müzeye dönüştürülmesi beklenirken kayyum farklı bir kuruma devretti.

- Amazon Prime Video Türkiye’de yayınlanan Spartacus: Ashur’un Evi dizisine sansür uygulandı. Dizinin ilk bölümün ardından doğrudan üçüncü bölüme geçildi, ikinci bölüm yayına alınmadı.

- RTÜK, sosyal medyada gündeme gelen ve HBO Max’te yayımlanan Jasmine dizisi hakkında inceleme başlattı.

- Galatasaray Üniversitesi Sinema Kulübü’nün sene sonu etkinliği olarak yapacağı Todd Haynes imzalı Carol filminin gösterimi Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı tarafından iptal edildi. İptalin gerekçesi filmde yer alan “LGBTi+ unsurlar” şeklinde ifade edildi.

• SONUÇ •

Bu rapor, kültür ve sanat alanına yönelik hak ihlallerinin yalnızca ifade özgürlüğünü değil, toplumun ortak değerlerini, toplumsal barışı ve birlikte yaşama iradesini doğrudan hedef aldığını açıkça ortaya koymaktadır. Demokratik bir toplumun inşası, adalet, eşitlik ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin kültür ve sanat alanında eksiksiz biçimde güvence altına alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Toplumsal bağların güçlendirilmesi; şiddeti, hukuksuzluğu ve adaletsizliği meşrulaştıran politikalar yerine, kamusal yararı esas alan, değer üreten ve topluluk bilincini artıran bir kültür politikasının hayata geçirilmesiyle mümkündür. Bu doğrultuda kültür ve sanat, baskı ve sansür mekanizmalarının konusu değil, özgür düşüncenin, eleştirel aklın ve demokratik katılımın temel araçları olarak ele alınmalıdır.

Partimiz, yaşamın adil yolunu savunan; ifade özgürlüğünü, kültürel çeşitliliğı ve bağımsız üretimi koruyan politikaları hayata geçirmeyi temel sorumluluğı olarak görmektedir. Kültür ve sanat alanında özgür, eşit ve çoğulcu bir kamusal alanın yeniden tesis edilmesi, halkın sanatının icra edilmesi bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm hedefimizin vazgeçilmez bir parçasıdır.

Kaynaklar

Bianet - Bağımsız haber ve kültür-sanat sitesi.

<https://www.bianet.org>

Evrensel Gazetesi - Güncel haberler ve kültür-sanat içerikleri.

<https://www.evrensel.net>

BirGün Gazetesi - Haber, kültür ve sanat yazıları.

<https://www.birgun.net>

T24 - Bağımsız haber portalı, kültür-sanat ve politika içerikleri.

<https://www.t24.com.tr>

Altyazı Fasikül - Sinema ve kültür-sanat dergisi.

<https://www.altyazi.net>

KAOS GL - LGBTİ+ Haber portalı.

<https://kaosgl.org>